

מוסיקה

3 ביצועי בכורה בפסטיבאל

פסטיבאלים. רק לאחר שארנון הגיגות הקאנטטה התיכית הישראלית, ביצוע ביי-כתי של אוראטוריה תיכית, באלטים תיכיים, — רק אן (בחדרנה) גביע גם לסגנון ביצוע תיכני ישראלי-ספציפי. (כפי שאינו בסגנון ביצועה של הסראגדיה היוזבת, אלק-טרה" על-ידי תאטרון יוני). השמעה, הוזנו של נביא" לטנור סולו (יהוקאל), מקהלה (אלהים) ותזמורת גדולה, מאת סאול בן חיים — סבלה מבי-צוע לא מדויק על-ידי הטנור, אשר לא הצטיין בכוח ביסו מוטנע ברצי-סאטיבי וגם כ-זמרה אריאות, אפילו לכד תפקידו בעברית. גם אפקטים צליליים של המקהלה, שהיו צריכים להישמע לפי רצונו של המלחין במרהקים, סגבה הכי מה מעטפה, לא שמענו, כגרי-אה בגלל טיבות טכניות.

היצירה הנעימה הזאת של בן-חיים, כתובה בחלקה ברוח טעמי הקרא. אופייה בהיר ופאסטוראלי לקראת סיומה (ב-שני מקומות קצבי-לכת ותרו-עם הצעירות הם שיגורתיים ל-מדי), אך היא אינה נעה ב-מישור הגדולה ואי-גה מבסאת בעצמה את קדרותו של חזון, העצמות היבשות, כרם. אין ספק שהי-כה בעצלתה בארץ ונקרב קהל המאזינים בחו"ל.

מוסיקה אלקטרונית

הקונצרטו לפסנתר של טל, אולי לא התאים למסגרת נוי-סיקה תיכית. נגינתו של טל ליד הפסנתר נפלאה, בולטת בפלאסטיות ובפיסוק מוסיקאלי בעל השאה. לואל היה ליווי אלקטרוני, הנושם במרטי-קול על-ידי מכשירים אלקטרוניים והמעבר לקהל דרך רמקולים, אפשר היה לומר שאפנינו קוב-צרט לפסנתר, כתוב בשיטה דודקאפונית-סריאלית ובצורה מסורתית למדי של ביטוי לירי, דראמטי ומוטורי-סוקאטי. וא-כו לא נתמזג, כמדומני, הצלי-לים, הקוסמיים של הזמרת קול אדם, רעשים מהם ודפי-קות מסחריות-ריתמיות אלק-טרונות, ומוטיבים מקוטעים, קצרים, עם תפקיד הפסנתר.

דומה, שמוסיקה אלקטרונית טהורה, ללא עזרה ריאלי-ת של כלי רגיל, עלולה ל-הגשים יותר את דרישות ומגנו לשפה מוסיקאלית חדישה. על כל פנים, יוסף טל הוא הלחן המוסיקה האלקטרונית הישראלית והוא גם הידוע ל-תיאורטי שלה: יש לכרז אותו על דרך יצירתו הנועזת, שאי-גה סוגה בשוטנים.

מנחה ברתניו ערב גדול

רוח האנטי-כללית הטמנה בה ארגון מוסיקאלי הדיס, דודקאפוני (לפי שיטתו של ה-יהודי ארנולד שיינברג), אינו מורגש כאן כקונסטרוקטיבי ו-יבש, כיוון שהמוסיקה כולה מושרשה ברצי-סאטיבי ובמלודי-ה האיטלקיים, בביטוי עמוק, גאוני.

היתה זו הוכחה נוספת, כי לא הסכניקה הקומפוזיטורית מכריעה לגבי ערך היצירה, אלא עומק הביטוי אליו מגיע המלחין.

הביצוע עמד כולו על רמה גבוהה; הקריין עזריה רפ-פורס, (דבריו נאמרו בעברית, בעוד שהמקהלה הזמרים שרו איטלקית) הצטיין במיבטא ב-רור, באינטונאציה מיקצבית ובמוטיקאליות טובה.

המיקולה המזמורת (המ-סלמת את השטן וגם את הא-להים) היתה חלשה יותר בדי-מו האיטלקי שאינו מוקובע, וטובה יותר, כשהיה ני-ליה לטיר. התזמורת ני-גה מצויין, ביוחד כלי נשיפה של מתכת והכנרים הראשיים (הפסל וסיגליון). דמות ארוב עוצבה להפליא על-ידי רפאל אריה, דמות בלתי נשכחה, מועזת בביטוייה הלי-רי דראמאטי כאחד. צבע קולו קטפחי ברכותו ועם זאת חזק, יתר הזמרים — ביוחד הוואס של סופרן ואלט (סקול וסמס-נוב) וגם רביעיית, השליהיים ושלישיית, הרעים" — גם הם עמדו על הגובה בהתאמה גדול-לית יפה, היה זה ערב גדול לגארי ברתניו, שהו-כיח לא רק עמדת הכנה את-ראית וקפדנית, אלא גם הש-ראה עליונה בביצוע.

יש להרגיל את הקהל, שהוא חסר גיחו ספיק בהאונה ל-יצירות תיכיות, לשמוע יצ-רות כאלו שלוש-ארבע פעמים בברוצה השנה, — ולא רק ב-

הסכעיים: התזמורת ה-פילהארמונית; הטנצת — נארי ברתניו. הקרי-יון-הספטר: עזריה רפ-פורס. הזמרים האחרים: מקס ליכטנ (גנור), רפאל אריה (כב), ה-זמרים הישראליים: רחל סקלי (סופרן), המה סמ-סונט (סו-סופרן), כרי-דבי בן-שחר (בויטו), ה-מוקהלות: ירינה, קול יש-ראלי והקאמרת — היפה בתכנית: "איוב" לואיני דלפיקולה, הוזנו של נ-ביא" — סאול בן חיים; קונצרטו מס' 4 לפסנתר וליווי אלקטרוני — יוסף טל, בביצועו של המלחין.

הקונצרט הטענין והחשוב הזה הוקדש כולו למוסיקה בת ומגנו (בערך רק בחל-איוב ו-כירוליים), אך הדגש היה על התיכית, "איוב", אוראטוריה תיכית, שנתהברה ב-1950, על-ידי המלחין האיטלקי הנו-דע (קאתולי אדוק, שאשתו ינה) דלפיולה ונה-אל נביא" קאנטטה תיכית נושא, הוזן העצמות היב-שות" (שנת היצירה: 1958/59), מאת המלחין הישראלי בן-חיים.

בפעם הראשונה בתולדות ה-מוסיקה בישראל הושמע קונ-צרטו כולו — לפסנתר בליווי אלקטרוני של יוסף טל הישראלי.

כבר נכתב ונאמר הרבה כי ביצועי-בכורה של מוסיקה בת ומגנו (לגבי קהלנו) צריך לכ-לול תכניות כל לילות של קונצטים ולא לייחדם ב-מסגרת אהת, המטילה, "אימה" על המאזין הלא-מנוסה.

לביצוע הקונצרט הנוכחי גו-ייס כנגנון ענק: 3 מקהלות, 5 סולנים (בהם הבס המפורסם רפאל אריה), מספר קריין א-חד, תזמורת סימפונית גדולה, צלילי אורגאן (ביצירת דלפי-קולה) וקבוצת כלי נשיפה של מתכת, שהוצבה על סקום גבוה במיוחד.

רושם כביר השאירה עלינו האוראטוריה "איוב"; בעוצמ-תה הדראמאטית, בביטוי תח-נונים ונגיעים ללב, בכלילים ה-ארכאיים-המסחריים כפתיחה ובסיום — המסומעול נגמר ב-אותו תומר מוסיקאלי עצמו בו נפתחה היצירה.

קאנק למען חוש האדם וא-בוצחן הטוב, שזכרים ל השני בכל יצירותיה ה-עיקריות של דלפיקולה (גולד קאתוליים, 1904). גם שני קטעי קוראליים של היצירה, הובנו בהתאם ל-

3 יצירות חדישות בקונצרט אחד

מאת יריב אזרחי

אשר לביצוע היצירה המעניינת, יש לציין א. כשרוננו המקיף של המ"צ נצח גארי ברתניני שהצליח להשתלט על מוסיקה רחבת מימדים כזו. הדיו רשת עמל בהכנה ואיכותן דק בצרוםי הקולות. לשרביטו המדויק נשמעו בלוי סוג התזמורת הפילהרמונית ושלוש המקהלות "רוגת" מתל-אביב, "קיל ישראל" מירושלים והקאמרית מחיפה, ששרו בצוותא. מהזמרים הסילונים הצי טיין רפאל אריה שהזמן מחו"ל. הוא שר את תפקיד "איוב" בחזירה למשי מעולו הטרמנית, וסיגל לקולו גזון אנושי מוצע.

מקס ליכטנאן (טור), שהזמן משויר צורה, הוא בעל ניסיון בזמתי ישראליה טכנית, אבל אין לו מידה מספקת של שיכניע אסתטי. בנקיון יתרבות קור לית שרו זמרינו רחל סקאלי, רמה סמטניוב ימרכיבו בן-שחר, אם כי קצת בקולניות בשליחים, וביתר רכות ב"תפקידו אליפו בלדר יצופר.

הקונצ'רטו של יוסף טל

יצירת הערב השניה היתה האקונו צירטו הרביעי לפסנתר ולחן אלקסי רוגני מאת יוסף טל, איש ירושלים, מנהל מרכז המוסיקה האלקטרונית בישראל. כשעלה המלחין הפסנתרן על הבמה לכצע יצירתו, הסכי תברו ה" תזמורת הפילהרמונית לשומעים יישובו באילסו את מקומם תפסי שני... ים" קולים. בירכתי הבמה ראוי את מכו" גית התקופה שגוללו את סרטיהקולה. בהם גרשם בעזרת כליים אלקטרוניים התפקיד המוסיקלי" (מהתכניה): "אוי" הם מה הם כליים אלקטרוניים? מה טיבם של צלילים אלקטרוניים? ואת לא היסבו לקהל. ואף לא היסבר, שעולם המוסיקה האלקטרונית כולל מלבד צלילים גם סיני רעשים שבסכך ימפרי דמיוני של היוצר, השילס כי אותה מניית שלא המסיקה קילית בלי כלי נגינה. הרמיקולים החלו פילטים קולות מבעיתים של איתני הטבע, רעמים, סעירות, קילות המבוך ורעז אומהו מתוך אלה בקעו הברות קטור צית של ספקובניאדם ספקורפאים. יוסף טל ישב ליד הפסנתר הרגיל, והי חל משוחח כמבעד לאשנבו הרמי קילים עם איתם יצורי דמיון. הדיו שוח המיפלא התנהל במוטיבים ומשי פטים, בשאקות ותשובות, כמו בכל מוסיקה מסורתית. גם אם נאמר שהא היתה זו מוסיקה לפי המישג הרגיל, היתה זו חוויה שמועתיית חזקה בשעה חדרשה, שחזרתה כידו אדם יוצר. שפת האלקטרוניקה שגולדה זה מי קרוב הילכת ימתפשטת בעולם התרי בותי, וגם אם לא נדע עתידה. מדיע לא יקח חלק גם הקהל הרחב בנסי וינית המעניינים?

לאחר שתי היצירות, שעודרו בקרב המאזינים ויכחים פליגותיה בהפסקה. הוגשה יצירתו של סאיל בוחיים בי ביצוע בכורה עילמי היא חזונו של נביאי, המבוססת על פרק ל"ג, חזון העצמות היבשיות, ליחזקאל. במוסיקה זו שגם היא אינה קלתיפוסה עם השמיטה הראשונה, רפה יחסית המאי מץ של הקהל. הכל שרו כעברית, כי לל הזמר השיוצרי, שהיה כאן סולן יחיד.

בן חיים הגיע ביצירה זו לאחד השיי אים של הישגיו הרבים לתפארת ספי רות המוסיקה שלנו. רק ביצירות בודדות מפרי הארץ יש כוח ביטוי כה מרוכז, הניון צירתה, הסיסה ללא הפוגה, ברוח צלילית יאופיה של ישי ראל ובכשרון תיאיר סימפני גדול. שוב הפיק גארי ברתניני מהמקהלות ומתזמורת את מלא יכולתן.

ג. מארגני פסטיבל למוסיקה צרי- כים לדעת נפש קהלם. לא בכל מקום אפשר להגיש אותה חכנית. כבר ניכחנו בשנה שעברה, שאלפי מאזיני הקונצרטים הפילהרמוני ניים רגישים לגבי מוסיקה חדישה, המוגשת להם ללא הכשרה והסברה מספיקות. תגיבת הקהל הרחב להשי מעת הקונצ'רטו לפסנתר ותזמורת מאת ארנולד שנברג היתה כה חריפה, עד שהפילהרמונית פתחה בהרצאות הסברה לפני כל קונצרט, ונקטה בחירות גדולה בבחירת המוסיקה בתי ומנו. אולם ההנהלה המוסיקלית של הפסטיבל לא למדה לקח מכך. בערב החמישי של הפסטיבל הוגשו לא סחות משלוש יצירות קשות תפוסה. אין להתפלא, איפוא, שהרבה שורות נשארו ריקות בהיכל התרבות בקוני צרט זה.

הקהל שלא נרתע ובא לקונצרט גילה הצון טוב, ערנית יחס תרבותי לגבי המוסיקה החדישה, אך דומני שאפשר היה להיוסף לקרבו אליה. הערב נפתח ביצירתו העמוקה והדרמי תית של לואיזי דאלפיקולה בן ארי סליה, "איוב". זוהי אירטוריה הנשיי כת מחצית השעה. תמזילה הקקות בתזמור, ששימש למלחין מקור הסי ראה כבהרבה אירטוריות שונות אחי יותו אבל דאלפיקולה כותב בסגנון שנים עשר הטונים" המבוסס על אסתטיקה שונה מהקובלת. על מוסיקה קשתהישנה זו אפשר היה להרחיב את הדיבור בתכניה, ודומני שגם הי באת התמליל בעברית, לפי בחירת המלחין מתוך ספר איוב, היתה עשויה להילוך את השימעים בלכרינט של הצלילים. הזמרים הסילונים ימקהלה שרו בשפה האיטלקית, ואף כי יש גם במוסיקה הקולית הצמודה למלים, אם היא טובה, ערכים סמליים שאפשר לתפוס בלי הסבר, הרו לגבי קהל החובבים הגדול אין לזלזל, וביחוד במוסיקה בתזמנו, בכוח ההנחיה הי מוסיקלי של הטקסט. תפקיד המספר ביצירה זו קצר מאד, ואף כי צוריה רפפורט מלאו בעברית בקול נעים וחודר, היעמד הקהל במרבית הזמן לפני המאמץ לתפוס את המשמעות של צלילים חריפי דיסוננטים, נעימית פתלתלות, ותכסיסי תזמור בלתיירגרי לים.

בפסטיבל המוסיקה :

הפסנתרן י. טל ¹⁴²

עם ליווי אלקטרוני

ביאת סופר "למרחב"

תל-אביב. — פסנתרן בודד וארבעה
מקולים גדולים בירכתי הבמה עם
דו במרכזו של קונצרט יוצא דופן
שגרר ויכוחים בקהל. אשר נערך
אמש ב"היכל התרבות". במסגרת ה'
פסטיבל למוסיקה ולדרמה.

בראשית הקונצרט ביצעו הזמרים
רפאל אריה, רחל סקלי, רמה סמס'
גוב, מקס ליכטג ומרדכי בן-שחר עם
שלוש מקהלות והתזמורת הפילהרמונית
נית הישראלית בניצוחו של גארי
ברתיני את האורטוריה "איוב" מאת
המלחין האיטלקי בן זמננו לואיג'
דאלאפיקולה. הקריין היה עזריה רפ'
פורט.

במרכז התוכנית עמד הקונצרט
לפסנתר מס' 4 מאת יוסף טל. הליו'
ווי האלקטרוני ניתן מעל גבי סרט
הקלטה באמצעות דמקולום. הסולן
היה המחבר עצמו.

בסיום הערב הושמע "חזון העצמות
היבשות" מאת סאול בן-חיים. אף
הוא בניצוח גארי ברתיני.
האולם היה מלא כדי שלושה רבי'
עים.

4. אמש נערך בתל-אביב
קונצרט התזמורת הפילהר'
מונית הישראלית, שהוק'
דש ליצירות בנות זמננו
(שתיים מהן ישראליות).
בכך נפתח שבוע נוסף בפס'
טיבל הבינלאומי השני ל'
מוסיקה ולדרמה.

בתכנית קונצרט זה, שיחזרו ע'
ליו ביום ב' בירושלים, כלולה גם
יצויה אלקטרונית — הקונצרטו
מס' 4 לפסנתר מאת יוסף טל. ה'
ליווי האלקטרוני הוכן בעזרת מכ'
שיר מיוחד. שבו משולבים סרטי
הקלטה המכילים פעלולים וקר'
לים בהבהים שונים. מכשיר זה
מופעל על-ידי לוח מנענעים (שחר)
רים וגם לבנים), אשר מנגנים עליו
כמעט כמו על פסנתר. כל לחיצה
על מנענע מפעילה אחד מן הסר'
טים. וכך מופק קול בעל תדירות
מסויימת. כל עוד נמשכת הלחיצה.
טל הוא המלחין הישראלי שהתי'
מסר ביותר לפיתוח אפשרויות ה'
הבעה במוסיקה האלקטרונית. הוא
מזכיר האיגוד למוסיקה אלקטרו'
נית בישראל.

בין הקלעים

השבוע האחרון

מאת רם עברון

143

אמש בקונצרט

התנ"ך בצלילים

מודרניים

143

מאת מנשה רבינא

הקונצרט הזה יירשם בתולדות המוסיקה של ישראל כהיסטורי יכמפנין העונה יכולת רבה מצד המבצעים ומצד המארגנים. שפה מוסיקית חדשה הושגה במשך כל הקונצרט כולו והיא היתה מובנת ונהקבלה על אוזן הכל באהרה.

איוב! נושא מסובך, מלא בעיות נפשיות ומפחיד בהעדר יכולת לפרשו. הקומפוזיטור האיטלקי לואיג'י ראלאי פיקולה יצר צירוף צלילים בלתי שכיח, מלא זרות, חודר צרימות בלתי פוסקות; והודות לכך הצליח למסור באמנר את הרוח המדהימה שבנושא הנצחי האזון לא נתקלה אף פעם בהרכב צלילים שכיח. ומכאן ההשפעה העצומה של הקומפוזיציה "איוב".

יוסף של העלה לראשונה מיצור המבוסס בעיקרו על האלקטרוניות, וב"מיצור" בכורה זה רכש אהדה לעצמו ולתורת האלקטרוניקה. שהוא דוגל בה, שאלה היא עדיין, אך אמנם רצוי השייך לזרם של בלי בעל צלילים קבועים ומ"כויננים - במקרה זה הפסנתר - עם מערכת צלילים אלקטרוניים שה"טשטש מהווה תכונה חיובית בהם, אכן ההכרעה היא בידוי הקומפוזיטור, ונספח של הצליל לשכנע בניגונה ב"סנתר וביצירת הליווי האלקטרוני, שדרכו בדרך לפניו ונשא משני את מבוקשו.

היום בעוד שבוע יתקיים הארוע האחרון בפסטיבל הבינלאומי השני למוסיקה ולדראמה בישראל. אותה שעה תגיע העת לסיכומים, שיהיו ללא ספק מסובכים ומעוררי מחשבה. בינתיים נסקור את הארועים הצפויים עוד בפסטיבל:

ולסיים - משהו מעניין על תגיבות לאחר שמיעת הקונצרט מספר ארבע לפסנתר ולליווי אלקטרוני מאת יוסף של. מנהל שרותי השידור של דאהוי מיי, העושה עתה בארץ כאורח שרותי השידור, היה נוכח בקונצרט שנערך בירושלים ולאחר יצירתו של של טל ציין: "אני מאשר שאין נזהמים לכבות אצלכם את האור כי עת הקונצרט. אלמלא כן הייתי בו ודאי נבהל עד מוות".

על כן יובן מה הופתעו אנשי שירות ההקלטות של "קול ישראלי", כאשר הומין האורח אצלם את הקלטת יצירתו של של טל. הסכיד האורח: "אני מתכוון לערוך הכרזה על רשמי משרד, אציין בה באיזה מקום הופתעתי, באיזה מקום נדרמתי, היכן נבהלתי, כי רקע להתרשמות אחרונה יהי אוד"ק ליצירה האלקטרונית.

מוסיקה מודרנית בעד ונגד

143

הבוא עליכם ברכה על מאמרכם, "טרור" בגליון הה-27.8 של עתונכם, הרוז בהסלת כפיה מלמעלה למען השמעת המוסיקה המודרנית, השנואה על רוב הקהל, כולל מוסיקאים רציניים כגון חפץ, קאזאלס, אלמן, רובינשטיין וכו'. הרוז זה להאזין לה - ילך לתוך חוגו הצר ויעשה ככה, אבל לאלץ קהל בן רבבות אנשים להאזין ב"היכל התרבות" את הקופונים, וזאת בניגוד מפורש לרצונו, הרי זה, כפי ש-ציון אצלכם נכון, טרור. ואין לטעון שטרור לדבר טוב - הוא דבר טוב, כפי שעושים אחרים, כי אין לק-

חנתנים

בוע מה זה, טוב, ואם בדרך הזאת נלך, נגיע לכולשבינס, שגם הוא עוסק בהסלת, דב-רים טובים" ככה, בניגוד ל-אלה שאותם הוא רוצה לש-

ר...
כן אין לקבל את הטענה השיגרתי, שלפיה, לא הובן בתחילה גם בטהובן, כי רא-שית, לא הובן בטהובן רק ב"ת ה' ל", ואילו מר בוס-קוביטש לכשל איננו מובן לנו גם לא בהגיעו לשערי הזיק-נה, ושנית, העובדה שלא הו-בן בתקופה מסוימת בטהובן עדיין אין פירושה שכל מי שאיננו מובן - הוא בטהובן. ודי לחכימא ברמיזא.

אברהם רבינא

"הצופה" 14/9/62

עולם הניגון

מון הקונצרטים של הפסטיוואל

ערב גרושחהדשות*

התוכנית: דאלאפיקולא - "איוב" (ביצוע בכורה בישראל); יוסף של - קונצ'רטו לפסנתר וליי ווי אלקטרוני (ביצוע בכורה ער למי); פ' בן-חיים - קאנטאטה "חזונו של נביא" (ביצוע בכורה עברית)

*

יוצאידופן גמור בין שני המיצורים הנ"ל היה ה"קונצ'רטו" של יוסף של לפסנתר בליווי "אלאקטרוני". את פרטית הפסנתר ניגן הקומפוזיטור גופו (פסנתרן מצויין) ואילו את ה"ליווי" ה"אלאקטרוני" העבירו לאוזנינו רמקולים מעל סרטיקלטקול. כוונת ה"קומפוזיטור לא נתנה שום הסבר, לא תוכניה לא נתנה שום הסבר, לא ההמצאנו איפוא בטיבו של עובר זה וקיבלנוהו רק כאחד הניסויים הגש"שניים באותו תחום חדיש של המר"סיקה ה"אלאקטרונית", שלא הכירו מקומו בהיכל התרבות אותו ערב, כי שייך הוא לחוג צר של המתעניינים בכך ואילו על הקהל הרחב הוא עשוי להטיל אימים ולהשתנא. הוא גם הופיע כגוף זר בתוכנית של מי צורים על נושאים מקראיים והפריד בין הדבקים.

על שני הקונצרטים האחרונים של הפאסטיוואל - ברשימתי הבאה.

מוסיקה

מנשה רבינא

יוסף טל

הידוש רב יש בקונצ'רטו לפסנתר מס' 4 מאת יוסף טל: מתוך הכותרת נמחקו המלים המקובלות "עם תזמורת", ובמקומן בא הציון "עם ליווי אלקטרוני". הידוש זה מהווה מיפנה רב בדרך יצירתו של הקומפוזיטור הישראלי יוסף טל ובהפגנת המוסיקה הקונצרטי בישראל.

קדמו לקונצ'רטו הזה שלושה קונצ'רטות לפסנתר. שהרכבם הוא מקובל. ככל אלה ניתן למושג "קונצ'רטו" פירוש שכית, והוא: "שילוב נגינתו של סולן עם נגינתו של גוש מוסיקתי בעל גונים שונים". גם בקונצ'רטו ליוולה עם תזמורת מאת טל מתפתחים העניינים במובן ההרכב של הכלים בצורה המקובלת. לתזמורת הסימפונית יש בכל המיצורים האלה תפקיד בולט וחשוב. כשם שהדבר ניכר, כמובן, בסימפוניה שנכתבה בידי יוסף טל ובשאר הקומפוזיציות, שהבולטות ביניהן "אם הבנים שמחה", ו"שאלו בעין דור" משלבות זימרה של סולן ושל מקהלה עם נגינתה של תזמורת סימפונית.

הפעם ויתר הקומפוזיטור יוסף טל על עזרתם של הנגנים המרובים, ובמקומם הביא מן המוכן ליווי אלקטרוני לצלילי הפסנתר. בביצוע חי נשאר איפוא רק התפקיד של הפסנתרן, של הסולן, שאותו מילא הפסנתרן הקומפוזיטור יוסף טל, אשר הופיע רבות כסולן עם תזמורת מעולות בישראל ומחוצה לה, כעת לקח לעזר לו את האלקטרוניקה, שבה הוא עוסק כחוקר וכקומפוזיטור.

ב-1957 קיבל יוסף טל "מענק־אונסקו" להשתלמות באלקטרוניקה המוסיקתית, בימתו הוקם מדור מיוחד לאלקטרוניקה ליד האוניברסיטה העברית בירושלים. שבה הוא מכהן כמרצה למוסיקה משנת 1951. במעבדה האלקטרונית נחקרות על ידו האפשרויות ליצור צלילים חדשים, דרך יצירתם ואופן הרכבתם. ובאותה מעבדה יצר את הליווי האלקטרוני לקונצ'רטו מס' 4 לפסנתר. כבכל קומפוזיציה מסוג חדש יש גם בקונצ'רטו לפסנתר מס' 4 עם ליווי אלקטרוני מאת יוסף טל בעיות שפתרוןן ימצא אחרי תקופה של חיפושים וניסויים.

הקומפוזיטורים הראשונים למוסיקה אלקטרונית טר ענו, שהם פותחים דף חדש בתולדות המוסיקה. אמנם אין הם שוללים את כל אשר נוצר במוסיקה עדי עליי-תם עם הגדנדים (אנסיאלטורים) על הבמה המוסיקית. אבל אין ביניהם ובין קודמיהם ולא כלום. הם, הקומפוזיטורים למוסיקה אלקטרונית, משאירים לעצמם את האפשרות לכתוב מוסיקה גם באמצעים מקובלים, ואחדים מהם אף הצליחו לכתוב מוסיקה טובה לזימרה ולכלי נגינה. אבל השקפתם היתה שאין בין האמצעים המקוריים בליים ובין האלקטרוניקה ולא כלום. כל סוג מוסיקה קיים לעצמו, וברגע שהקומפוזיטור מחליט להשתמש במכשירים אלקטרוניים, הוא חייב להנזר מכל כלי נגינה וגם מקול האדם. ושניים היו הגורמים להחלטה קיצונית זאת: א) המוסיקאים האלקטרוניים חששו, שהצלילים האלקטרוניים ייפכו לתוספת קישוטית בלבד למערכת

הצלילים הסימפוניים; ב) הקומפוזיטורים האלקטרוניים אינם התירו לגלות מינים של צלילים אשר המוסיקה לא ידעה כמותם עד כה, והם חשבו שלהצלחתם רצויה הסתייגות מוחלטת מהצלילים הקודמים. ללבם של הקומפוזיטורים האלה קסמו הצלילים, שמערכת העיניים בהם אינה כדרך הטבע; הם שאפו ליצור צלילים; הם ביכרו את הרעשים המכוננים על הצלילים המסודרים; הם הרכיבו ריתמים שאין להשמיעם ביד אנוש; הם השמיעו צלילים לגובה ולעומק, שאוזן האדם יכולה לשמעם רק כעומדים על גבול האפשרות של הקליטה. בקיצור, עולם חדש עם צלילים אלו, נכון יותר, צלילים שרק האלקטרוניקה גילתה אותם ומאפשרת יצירתם. כל הכלים המוסיקטיים אסורים בשימוש במסגרת זאת.

מובן, שהמרונות זאת לא החזיקה זמן רב מעמד. נמצאו קומפוזיטורים, שכושרם המוסיקי אינו גדול ביותר, והם נמשכו אחרי האלקטרוניקה כאחרי אפקט בעל השפעה על קהל המאזינים. ונמצאו קומפוזיטורים אשר לא ראו כל הגיון בהנזרות מהקודם, והם כתבו מוסיקה בבאלטים ומוסיקה קונצרטי תוך שילוב הקור עם האלקטרוני החדש. רבים מצאו בשילוב זה סתירה עיונית וצלילית, אבל מכיון שכל הנוצר בשטח זה נראה בעיני רבים כניסוי, שיש לחכות למידת הצלחתו בעולם המוסיקה, הרי שהשילוב גם הוא צריך את עצמו כניסוי מעניין.

ובדרך זאת הלך יוסף טל בקונצ'רטו מס' 4. צלילים מדודים, קבועים. מכווננים (טמפריירו), מקובלים על אוזן השומע זה מאות שנים הושמעו בפסנתר ליד צלילים אלקטרוניים, שדרך יצירתם היא חדישה ביותר. גם נתווספה עוד בעייה אל זו של מיווג היסודות השונים: הצלילים בליווי האלקטרוני לקונצ'רטו לפסנתר מס' 4 מאת יוסף טל הבליטו נטייה עזה להתקרב אל הצלילים המכווננים. בקטעים רבים בקונצ'רטו השיר תמש הליווי בצלילים שאפשר להעלותם על הנייר בתווים מקובלים. ואם כן, הרי מתעוררת השאלה על מידת ההכרח לוותר על תזמורת סימפונית כדי ליצור ליווי אלקטרוני. אמנם קטעים אלה היו קצרים, אבל בהגיעם לאוזן השומע עוררו ביתר תוקף את הבעייה של המיווג של הצלילים "מימים עברו" עם הצלילים שלעתיד לבוא.

יוסף טל הצטרף אל חוקרי המוסיקה האלקטרונית ויצריה בעולם החדש. במיצורו עם הליווי האלקטרוני פתח רשימה חדשה בשרת הקומפוזיציות שלו. ליד עבודתו הפדגוגית והמחקרית הריחו שואף לגלות את צפונות הגילוי החדש בעולם המוסיקה: האלקטרונית. ואת פרי ניסויו הגיש למאזינים בקונצ'רטו לפסנתר עם ליווי אלקטרוני, כשהוא מופיע בו כפסנתרן, כקומפוזיטור וכחוקר גם יחד.

וארציאות

"ידיעות אחרונות" 7/9/62

לית מאן דפליג: אצלנו יש נטייה לדיקטטורה. ואין אני מתכוון בזה לחגוג צבורי מסוים בארץ. הנטייה לדיקטטורה שוכנה כאן בכל חוג. המפלגה נוטה כאן לדיקטטורה, ולדיקטטורה נוטים כאן הקואופרטיבים, ומספקי הקר-פיונים להגים, והמנצחים על אספקת המים. והדיקטטורה היא כאן משאת לבם של ה-ממונים על עניני הקבורה ו-הנשואין, ולדיקטטורה שוא-פיה שרותי הברואות שלנו, ו-בתי אולפנא רמי מעלה בארץ, ואפילו בתי קולנוע ברמת-גן, הרוצים "להשתלט" על קרי-ניצי ולאסור עליו קיום כמות ביזור אחרות בעירו...

אף אחד איננו מסכים אצל-נו להעניק גם לזולת חופש, אלא מגמתו היא לכפות עליו הר כגיגית את רצונו הוא, את מחשבתו ושלטונו הוא. וגם המוסיקה הישראלית לית ככה. לכן הגנו משהחיים עליה, משהחיים אנו עליה, כאן לאו דוקא כעל מוסיקה אלא כעל אחד מביטויי הש-איפה שלנו לדיקטטורה באמ-נות.

אימרים על כך: אבל אם הקהל איננו רוצה בדיקטטורה לא להגידו לכך, אלא להגידו כי לקטפניה - יקטפנה! וזה נכון, כי להגיד אפשר ל כל דבר באמריקה מתכנים אנשים לאכילת רגלי-צפר-דעים מבושלות בהכשרה להם שנה "מודרני" ומשמש אות ו-סימן לאצולה, ואחרי שה-הגידו כי מסיאים כהוגן הם מחרג-לום לכך - ואוכלים, כן קראתי שבתקופה שבין שתי מלחמות העולם פעלו כל מיני ארגוני המוסקסואליסטים ב-גרמניה לחינוך בני התחשו-רת דשם לחיי מין פרברסיים ע"י הנצאת ספרות ב"רוחם", והצליחו! אבל השאלה היתה או נשאלה עד עתה אם צריך להגיד למשהו שאין דעה אחידה על שיבו? אולי רעה היא ה-מסרה, או מוטעית היא, או שאינה שמה אופנה חולפת ללא כל שרישים בנפש? הנה שרתי בדור האחרון בולס ה-פופו-ריים", הניאו-פוטוריים", ו-הקוביסטים", וה"סופרמאטיזם", שא-פילו זרם מש זמנה היה אילו אנחנו היינו "מתכנים" כל פעם אנשים ל"באמנות" לכל אלה?

הוא, דהו פעם את בטהובן, אבל מה אנחנו נובע עדיין, כי כל מה שנדרש על ידי ה-קהל הוא - בטהובן". כן, הני שטעו וטעו גם לגבי יתר הגאונים ברוח, לאינשטיין סירבו לתת משרה צנועה בפי-סיקה ואת אריסון ציינו כחסר כשרונות טכניים, ואת צירציל - כחסר כשרונות פוליטיים, אבל כל זה איננו מעיד עד-יון על כך, כי כל מי שמדב-רים עליו ככה הוא בהכרח אינשטיין וצירציל ואדיסון, ופריז לכך - כשהאדם הוא גאון-באמת תהי או ההכרה ההתחלית בו טופה שהיא מ-השלה אותו, ורק את השלו-מ"א היא מורידה מדוכונו שאיננו דוכן ההולם אותו. אפ-שר לומר, אפוא, שאי ההכרה בגאון - לטוב בתו היא, ו-אילו אי ההכרה בשלומיאל או בשרלטן היא - לטוב בתו. לטובת כולנו, כי ע"י כך יצו-לם אתנו מהשטפון המוסקסו-של ה"כשרונות".

ואל אטעו: אין אנרמטיפים חלילה להחרמת המוסיקה ה-מודרנית אצלנו. שהרי דעתנו היא, שכל הרוצה בה יתיי-ו-י יכול! אלא מה? כיוון שפס-פרם דל (על כך אין דומני, היכוח) שמיצעה כהוג הסגור שלהם או יתבעו את המגיע להם בהצגות הכלל-לאומיות כחלק, ובל ינסו להטיל מרות אסקלזוביית על הרב-בות בהיכילי התרבות ובפסטי-בלים חוג כדי הכללה בתכ-ניותיהם אפילו את ה"אלקטרו-ניקה" שלהם והשליכת במד-החלון כל צליל אחר בארץ, שלא מקרב חוגם הצר, שהרי זו היא, לפי עניות דעתנו, לדיקטטורה של המיעוט ואילו אני בעד החופש לכל! כי כראצות שבהן מרביה ה-כמות הן "נורמליות" אין נזק בהפעלה גם במה נסו-י-נית כלשהו, כמו למשל במת פיסקאטור לשעבר בברלין או במת מאיריהולד היוצאת דופן במוסקבה, אבל למלא כל ה-ארץ, פוסקאטורים", וזאת באורה בלעדי אסקלזובי, כמו אצלנו עם המוסיקה ה"מודר-נית" שלנו, הרי זה טירוף דעת שהוא דבר שסוכן במקצת.

אכן, המוסיקה הישראלית היא רובה ככולה "מודרניס-טית" אקסטרמטיסטית. וזו ו-כ-תה, כמובן מאליו, כי זכותו של כל איש הוא לייער מה שהוא רוצה. אלא שרצונה ה-הטיל קטפניה זו על כולנו, ודוקא בניגוד לרצונו - כי זו כבר איננה זכותה, כי אסור לה להשתלט על אולמיה ה-קונצרטים, ההתאורות והרא-דיו, והבטאונים השונים, ו-לרצוה כל דעה מנוגדת ע"י ההנצחה המאורגנת באיכה, שכן כאן - שיעבוד הכלל, התאורות הפילהרמונית של-נו ערכה פעם משאל בין ה-מאוינים שלה בהציגה לפניהם את השאלה אם הם רוצים ב-מוסיקה הישראלית-הקטפנית שלנו והתשובה, הכמעט אחי-דה היתה: "לא" בארץ, ברם, דעתם זו נדחתה, והממונים על היינו המוסיקאים ה-מ-שיכו בהשמעת הקטפניה שלהם, והתוצאה היתה בריחה ממנה השמעתה בפני אולמות גדולים, ולמרות זאת ממשיכים בה, ואכן, האם אין בכך טעוה ולולו בקהל כ-במה לאפשר לעד?

הידושים? אדרבא ואדרבא! אי הגרה היא שלא כל חידוש מוצלח הנהו, לא כל חידוש חיוב בו ידש גם הידושים כאלה שהם בבחינת כיסוי גם כולרה כשרון מחרוז.

כי לפי שיש גראפומניה ב-ספרות, יש גם גראפומניה ב-מוסיקה, וכאן היא אפילו הרבה יותר רבה ומסוכנת מ-היא שבמוסיקה אי אפשר ל-הזיכה את הגראפומני על שלו-מיאליותו בהוכחות משטח ה-הגיון והשכל, ואם כל עורך נהג לזרוק כה ב-יד לול - לפה מחייבים את ה-התאורות להשמיע כל פסל צלילי? האם אין דרך זו מובילה להרחבת הרפלינטים במוסיקה?

אכן, לא נגד, "קו" זה או אחר במוסיקה מכונת הביקור-רת שלנו - נגד העדר כשרון ההלנה, המתעורר ב"קו" וב"כיוון", אנו מתקוממים. נגד חוסר רעיון וגיון והוכן, המוגש מתוך "עודף צורה ותוכן" אנו מוחים, כי אצלנו עוסקים יותר מדי ב"תימור" של כה שאי - למלחין להגיד ו-הרי זה עוד יותר גרוע מה-ש, סגנון-כתיבה "פה" של ספר, הנפול נושא ואידיאה.

ואני גם בכך אפיקורוס. כי הרצונות, אמרה ה-רקדנית דונקאן, יש כוח חר-שים הכותבים על הניגונה, ו-עוררים הכותבים על המחולות, וסחם אנשים שלא הצליחו, ו-עכשו הם משתוללים במקצת. ויש רצונות, שזרכם לשתף את עצמם כמה שכותבים, אר-יות הביקורת" כדי לא להו-פיע ברחוב כמו שכבר, הוד-קנו" ונלאו. ויש ביניהם גם כאלה, שהם אינם בלה-מיטודים אישית, כמו אצלנו, שחלק ניכר מהם מנסים בעצ-מם את כוחם במוסיקה כמלחי-נים (שהשפעה אין להם) ו-דרכם אפוא, להטיל את ה-"קו" שלהם על האחרים ל-פחות בלויכוח, כותרת, ו-עליון מקצועיים, ויש מהם סחם אנשים טובים המשמלים שלא נזרם לקולנוע צר.

ואין לקבלם בלי הסתייגות, על כל פנים, אין לקבל את הסגנה, שלפיה יש גם בחייל לא מעט מן הקטפניה, ויש לכן ענינו לקבלה גם כאן, כי עלינו לקבל אצלנו רק מה ש-תואם אותנו ולא לקבל מ-הזר לנו רק מפני שזה תו-אם אחרים. אפילו ונגד לא נתקבל בעולם ברוסיה, ו-לאמרות הרוסיות לא נתקבלו ע"י הקהל הרחב בגרמניה, ו-הוכרזו נהיה באיטליה (הוא בעצמו התאונן על כך), ללמ-דנו, שלכך עם טעם שלו, ואם החייל קיבל במיליוני את ישו או פרוש שגם עליו לקבל...

ביחוד אצלנו, שעדיין יש לנו דאגות אחרות, הקודמות בהשקפתנו - אלקטרוניקה" על מר: טל: עדיין כל השי-רים שלנו אינם שלנו אלא הם, ברובם המכריע, גניבות מהשירים הסלביים, הגרמניים והאמריקניים, שאין לבנות עליהם מוסיקה ישראלית אמ-ית, ונהרה נא בכך שרם שאנחנו עם מפליגים לעבר ה-אלקטרוניקה" וה"קטפנו".

וצריך להגיד פה לעצירינו מה שאמר לפני דורותיים ריב-סקי-קורסאקוב לצעירי מלחי-נינו דאו ברוסיה: "אל תחכו מוסיקה שאיננה שלכם, כי-תכו מלככם, כיהבו מוסיקה יהודית ותצליחו! כל לנו איפוא, לבלבל את המוח צר-ערינו, שפניהם למוסיקה, ול-כפות עליהם הר כגיגית - קטפנון, וקטפנון דוקא, תנו ל-הם חרות היצירה הפנימית, ו-אל תקומו - כפי שעושים ב-קונסרבטוריונים שלנו - כדי לזכא בלכס כל שאיפה לקו-מוציאה שאיננה קטפנון מפורש. והעיקר: הבו לנו חרות מפתח להביע את אשר בנפשנו פני-מה, אפילו והנגד רוח ה-מו-דרניסטיים, כי הפרט הוא, אגב, יותר מן וגם יותר מוס-טד מכוחם.

ובל אמרו לנו, כי בעבר דחה הקהל אפילו ענק רוח כ-במהות, כי על כך השיב את-מוח החופש שהיה ב"קו" אחר קוראיו, אכנס, כתב

מאת
אוליה
וילברמן

בפסטיבאל יצירה חנ"כית ומוזיקה אכספרימנטאליה

המבצעים: התזמורת הפילהארמונית; המנצח — גארי ברתני; הקרייז'הספר — עזרה רפפורט; המורים האוהבים — מנחם ליכט (טנור), רפאל אריה (בס); הזמרים הישראליים — רחל סקלי (סופראן), רמה סמטנוב (מצו-סופראן), מרדכי בן-שחר (באריטון); המקהלות — "רנ"ת", "קול ישראל" והקאמרית חיפה; היצירות — "חזונו של נביא" לפאול ברייטלייט, "איוב" מאת לואיזי דלפיקולה, קונצרטו מס' 4 לפסנתר וליוי אקטרוני ליוסף טל, בביצוע המלחין.

בהכנתו של הפסטיבאל היה אולם "היכל התרבות" בתל-אביב מלא למחצה; צהיבלנד שמסביר שכולה מוריקה בתזמנה, ובכלל זה מוזיקה אלקטרונית — הפחידה את קהלנו.

הקונצרטו לפסנתר וליוי אלקטרוני של יוסף טל, שהועבר ברמקול לים, כשעל הבמה נמצא הפסנתר בלבד, לא התאים למסגרת זו של מוזיקה תזמנית, כפי שכבר הזכרתי לעיל. מוריקה אלקטרונית היא עניין שבנסיון בלבד וספק אם כבר מצויות בתחום זה יצירות אמנותיות באמת. כשמשתמשים במכשירים אלקטרוניים ליצירת רע ואפקט צליל ותיאורי בתיאטרון, אך אפילו באופרה (למשל, "באניארה" של המלחין השבדי בלומדל), או כשנוצרת יצירה אלקטרונית טהורה בלבד והאזינים מוכנים לקבל את הצלילים החדישים והמורמים האלה — בכל המקרים האלה לא נשלול את זכות קיומה של המוזיקה האלקטרונית. אך כמו שהיה במקרה דנן, כשצורפה לצלילי מוזיקה סרואלית-קונצרטונית בפסנתר ולצורת הקונצרטו הוויסטהאוזי לכלי ליווי אלקטרוני המשמיע דפיקות מסתוריות, רעשים מסוג חידום, צלילים "קוסמיים" כביכול וקר לות'אראם מוריס — הרי היצירה, כמדור מה, לא עלה יפה; לא נוצר זיווג נאות עם הצלילים הריאליים של הפסנתר ועם הצורה המסורתית למדי של הקונצרטו לפסנתר. אמנם "נגינתו של המלחין ליד הפסנתר היתה ממש נהדרת, כרוה ובולטת כפיסוקה המוזיקלי-אכספרימנטאלי. יוסף טל הוא חדשן בתחום המוזיקה האלקטרונית, המלחין הראשון בישראל המפלט את דרכו בתחום זה בהצלחה, ונאחל לו בכל לבנו יצירה מורית ברור זו שאינה סוטה כהצלחה חמורה ואולי גם לא אמנותית.

14 דבר

אולי... זהו... התרבות" היה... שבת ריק לפחות ב-... רב לא ראי-... "צרות" ככה... ומה קרה? השמעו חנ"כית... ערב מוזיקה מודרניסטית וישראלית (שחל היא)... ולישראלים — הושג הרבה פנטסטי: רק ציורים להגיי להם זאת ומיד נוטלים הם רגליהם בידים ובורחים אל מעבר להרי הושך. בפסטיבל של אשתקד הם ברחו מאולם "הסינמה", בו הוגש להם ה-... עונג הזה, והשנה הוא הוגש להם ב"היכל התרבות" והגש ברחו מ"היכל התרבות", כי אכן ודאי השיטה שלהם לה-... גיב על השונא עליהם: בהיכל באים אך מטיילים לעבר ה-... וציינים, ואילו אצלנו אין באים בכלל. בהסאירם את המבצעים עם "מיזוריהם" סולו... 31/8/62

"דבר" 31/8/62

העדות

פאזי

מאת שלמה בן-נון

לא כן הקונצרט לפסנתר בליווי אלקטרוני של יוסף טל. אמנם הצליל לים המורמים היבבה הקוסמית שיש משה כפקעת טונים ותדירות עלי קוליים שהוטלו אל תוך החלל. פעלו על הדמיון ויצרה רושם של מוזיקה על-טבעית. ייתכן כי זוהי לשון המר סיקה של העתיד המתאימה לעידן הטרט לחלל, אך הודעת הקריין, קל הליווי האלקטרוני מושמע מעל גבי פסקול כעזרת רמקולים. כי הקונצרט נערך ללא מנצח, הפעילה גם היא את הדמיון, יוכלו לתאם לעצמם תקופה חדשה בה אפשר יהיה לוותר גם על הפסנתר, ואולמות בהם יתנגנו קונצרטים מעצמם. ללא קהל... ובינת יום היתה לנו נחמה מורתאב בניגונתו של המלחין עצמו, והתערבות קטני הפסנתר שלו הזכירה לנו, כי מאחורי כל הכיבושים הכבדים והתזמורת המ' סחרות פועל מוחו של אדם, יעל כך תודה לא!

עד כה... רבנים שראו היו... מודרניזם... אך מנה אידע... דבר, שיהיה במחלת הגלית... עמורה: נוסח, שגם מנגנו... התזמורת הם בצד הקהל ה-... רחם מריב זה! זה הוחזר לי במהירות ש-... וניהלתי עם שנים מאנשיה ה-... מרובים ביותר שיהו... זאת היא שיעוריה ממש, טענה על התזמורת היא זו, אמר, להשמיע על במת ההיכל את היצירה האלקטרונית של-... שטפק אם הוא בשלה להש-... מנעה אפילו בסכום מניני ל-... מוזיקה, "צלילי" אלה — רק היצירות היה חסר להם, וכך רגע היה נדמה לנו ש-... אחד מהדמויות שלו יקפוז על הבמה ויבדו אקודה טעונו... ו-... יתר היצירות של אותו הערב, בה העבירו את התזמורת שלנו תוך כדי התנגוהה ה-... גלמית, הנפשית! איך מרשה הנחלת הפסטיבל לשפברג למה שרופע כאן קבוצת מטי-... פים מוזיקאליה? עוד מעט ונצטרך גם אנחנו לברוח בעק-... בות הקהל הארצי מכל אלה...

לא הוסמכנו לגדות את שמו-... יהיה של אלה אשר דיברו... ככה, אך אילו גילינו אותם היינו מפורסם מקרב הציבור הרחב טנציה. ועוד מיד: מסתבר שגם ה-... הלת הפסטיבל נוטה לדעהם ברובם, אלא שבאלצים א-... תה...

מכאן המסקנה, שבגורמיה אין זה על המוזיקה המודרנית אין הקהל הבורגני יצב כלל מיל פני המוסיקאים שלנו, אלא יצבת בו קביעת קנאים זעי-... רה מול פני רוב המוסיקאים שמתאווים רוב הקהל ואף רוב הנהלת הפסטיבל בארץ. ה-... קבוצה הזעירה ההיא, שיותר משהיא שופטת ובוררת תרתי צד בסכסוך הלוטט הזה מכיוון שבחלקה היא יוצרת צלילי-לילה בעצמה והיא אפילו קביעה אינטרנציו-... ת, דרכה שהיא מטיחה טרור על הכל, טרור על המהל וטרור על התזמורת שלנו ו-... טרור על הנהלת הפסטיבל, וטרור על האופימית למוסיקה, וטרור על הברית שלה עם המוסיקאית חמת המורה ל-... הכניע כל דעה מנוגדת ה-... עזרה להוריד אותה מ-... דוכנה.

השאלה היא אם עשה ה-... פסטיבל הייב ליפול לה שנה שנה קרבו? **ר"ר ה' דזנבלום**

ואולי כך טוב יותר, לפחות בהתחשב במהיר הביצים כאן. על כל פנים, ראינו הפעם "היכל תרבות", שגם סביבו א-... זקה בתזמנה, ובכלל זה מוזיקה אלקטרונית — הפחידה את קהלנו.

זאת הגנו מוסרים לקורא מ-... כיוון שמבקרנו המוסיקאיים (או המוסיקאיתים) הסתירו מוחם את הדבר הזה. כי עובדה היא: אף מבקר מוסיקלי (או "מוסיקלי") לא גילה כי אולם "היכל התר-... בות" שלנו היה באותו הערב ריק.

יתר על כן: היו שנינו אף לעורר רושם, שכאילו היה בו קהל, ושואו אף נהנה ב-... חיה, המוסיקה (שעושהמה ב-... אותו הקונצרט) היתה מבינה, ונתעלמה על אופן הכל באת-... דה", כתב אחד המבקרים ה-... מוסיקאיים, "המוסיקאיים" ביל... להסתר קוראיו איך ה-... ה ה יוכלה להתקבע על אופן... "הכל" אם אותו "הכל" נעדר וואוט הקונצרט ההוא בכלל?

אכן, יש לך דעתים הר-... שגם, שאם לדיפלומטים ניתנה השונו כדי להסתיר את רעיו-... נותיהם — למבקרים המוסיק-... ליים ניתן העט כדי להסתיר את אפמיהיהם, שהן הכנעה ה-... קול הרחב לצליל שאיננו צליל לדידו, ושבו הוא מאט ממש.

פ'סטיבל ללא רעיון

בין התקנים

ארץ זבת חלב ואלקטרונים

מאת רס עברון

143

הנהלת פסטיבל המוסיקה ערכה ניסוי נועז מאד בהרכבת תכנית הקונצרט שהושמעה במוצ"ש לראשונה ב"היכל התרבות", ואשר תנוון שוב הערב בירושלים.

המוסיקה הבריטית נכתבה יצירה מעניינת מאד בשיטה זו שהיא ללא ספק מוסיקה, אך לא כל מי שלמד מתמטיקה ומתחבב צלילים כשסרגל היישוב בידו הוא מלחין בשנים האחרונות נוצרו בארצות שונות באירופה גילדות קטנות של "מודרניסטים" המוציאים מקורות כספיים לעריכת מופעים וניסויים במוסיקה הסריאליסטית. הם מסתירים יותר ויותר כי תוך מגדלי השן שלהם, ומנסים להפוך את המוסיקה לאמנות מתה. שטוקהאוזן ומרעיו (בהם גם ישראל רובין האובונדוקורמה) — בווינה, בולו בפאריס ועכשיו טל בישראל, גוררים אחריהם ציבורים גדולים של "מעריצים" ושל "סובלים בשהיחיה" שאינם מוחים מחשש שיכנסו ריאקציונרים, חיים — קונפורמיים הוא ללכת בעקבותיהם של מלחינים אלה. כי עדר שירת המולכים לטובה והו תהליך מודרניזם של התקלפות. הנה מוס המחרוזת שגילה הקהל הישראלי בערב זה, אף שלרבים מאוד היה זה פגישה ראשונה עם "מוסיקה" כזאת. מעורר ההשגות בזה גות על אופיו כציבור של קהל הנעדר עמוד שידרה ואופי להחליט, זהו הקהל שאינו יודע על התפעל בקריאות "בראבו" ומשיג תיק את אלה הפושטים זאת. בטענה של חוסר נימוס, זהו הקהל שאינו יודע לשים במקומו את מי שמכנה עצמו אמן יצירה לציבור את הקהל. זהו קהל האוכל הכל, וסובל על כן מקשה יבול נציחים "המוסיקה" של אל האפקטים החיצוניים של דאלאפיטורה הם יצירות שלא נכתבו אל חלב או אל השכל. הן יוצאות מן העצבים ובגיעות אל העצבים. מי שצפיה לכתובה זו, אין לו הזכות לדרוש כי יקבלו את יצירתו בריציות. גם המקדח של רופא השיניים משגע קשות על העצבים. איש לא דרש עדיין כי יכתבו ביקורת מוסיקלית על מיבצעיו של מקדח זה (אף פי כמה תלמידים "מתקדמים" כבר כללו את רעשו הנעים ביצירותיהם).

הפסטיבל הבינלאומי השני למוסיקה ודראמה נסתיים היום לאחר שהיו בו, לפי הערכת המארגנים, כ-70 אלף איש. תקציב הפסטיבל היה יותר מ-400 אלף ל"ה, ואילו הגרעון הגיע לכדי 30 אלף. אשתקד נסתיים הפסטיבל ללא כל גרעון, אך אז נאותו כל האמנים להופיע ללא תשלום. בי עוד שהפעם נאותו לכך רק מעט סיים.

הפסטיבל למוסיקה ודראמה נערך בישראל על-ידי החברה הממלכתית לתירות, האם הצליחה הן חברה, לשים את הפסטיבל הישראלי על מפת הפסטיבלים העולמיים? כפי שהתבטאו המארגנים לפני הפסטיבל האשון? ספק רב. אחר התיריים שחוו במופעים היה זעום, ומספר התיריים שקנו מראש כרטיסים בהויל לא עלה על כמה מאות.

קודם זו עומדת למבחן ראשון. שעה שמתבוננים בתכניות שני ה"פסטיבלים הראשונים שנערכו. מי שיכתב התיריים עמדה בלי ספק לנגד עיני המארגנים כמטרה ראשונה בחשיבותה. אשתקד יובא לכאן בשלמותו פסטיבל מוסיקלי שאורגן על-ידי מלכונת הפסטיבל לים המפוזרים של פאבלו קאזאלס. התיריים נוסעים לפורטו ריקו לפסטיבל? — חזקה עליהם שיבואו גם לכאן הם לא באו.

השנה, לעומת זאת, לא היה זה פסטיבל מיובא בשלמותו הניהול המוסיקלי נמסר לישראל ופראנק (פלג). זמן הארץ עסקו בבחירת האמנים ובשכירתם עם זאת היה זה פסטיבל התפור באמת-מידה חוץ-לארצית אופיינית. כל המופעים הזרים בפסטיבל זה — להקות ואמנים יחידים, מבוקשים מאד ככל הפסטיבלים הבינלאומיים היו ייצוגיים. כולם נחשבים כהשקעה בטוחה. הם נדרדים כפסטיבל ל"פסטיבל" בחירתם להופעה בארץ נעשתה רק על-ידי אמת-מידה זו. כך יכלו להופיע בפסטיבל אחד, שכם אל שכם. אמנים כ"א מוזיצי" ההלחה שהביאה לפסטיבל את המוסיקה בהתגלמותה המזוכית כ"ביתר, והפסנתרן האמריקני ואל קלייבורן, שהביא לפסטיבל את הופיע הגמור: לא הסנאציה המוסיקלית-עונתית. תכניתה ה"קונצרטים והתיאטרון הקהותמר" חו (רומניו, לופט, יבנה) זאת היו לקונצרטים, מופולאיים, של

התזמורת-סימלית בעונת הקיץ, ולא לפסטיבל בינלאומי. אך גם "א" מוזיצי" וגם קלייבורן הם כוכבי פסטיבלים גדולים. **התנ"ך — פתרון מינהלי** כך אירע שהפסטיבל הורכב בחלקו הגדול ממופעים, שעמדו בו שלעצמם על רמה גבוהה ביותר, והעניקו לקהל רגעים של התרומות מות רוח. עם זאת לקח הקשר ביניהם בחסר, עד כי תכופות היה תחושה של פסטיבל-אמרגנים ולא פסטיבל אמנותי. חוסר החושה הן אחדות גרם לכך, כי הפסטיבל, שהיה אמנם ארוך מדי, נראה לרוב כהסרק. אין זו מן התכונות הטובות לאירוע מעין זה.

כמד לביקורת שהושמעה בשנה שעברה. שיוותה הנהלת הפסטיבל הפעם חותם ישראלי לאירועים. נקבע כי התנ"ך יעמוד במרכז ה"תכנית", ושובץ במופעים מספר פסויים של אמנים ישראלים. ענין התנ"ך הוכיח עצמו עד מהרה כי הבלותא מינהלית. היא מצא את מקומו ביצירתו הדידקאטורית של דאלאפיטורה "איוב", שבה קרא הקריין בעבריה מספר פסוקים מ"ספר איוב". ביצירתו של בן-יהיים "חזונו של נביא" שנקטעה על-ידי מרכות המבקרים: "באוראטוריה "יהודה המכבי" של הגדל. יצירתו של בן-יהיים נבחרה, איפוא למרות לקויה משום שפכה בתנ"ך, יכן הובל "הנושא המרכזי" באר כות הפסטיבל. האוראטוריה של הגדל אינה לקוחה מן התנ"ך, כי אם מן הספרים החיצוניים. "יתירה מו: כל אוראטוריה אחרת של הגדל, גם לא על נושא תנכ"י, יכולה היה להותיר בקהל רושם רומה משום שהטכסט אינו חופס בה מקום מרכזי.

המוסיקה הישראלית מצאה ב"פסטיבל ביטוי חלש וחטור,ם, הן סימפניה של אבידום ויצירתו של בן-יהיים אינן יכולות לייצג בהצ' להן את היצירה הישראלית המ"קורת. היצירה האלקטרונית של יוסף טל, לעומת זאת, היה א"י רוע אטרי-מוסיקלי, ומאחר שגם לא יצרה דראמטיות באולם, בשל אדישות הקהל, לא היה מקומה ב"פסטיבל למוסיקה ולדראמה. פאר טוש, סתה, אורגז ומלחינים חסר בים אחרים ביצירה הישראלית — לא מצאו את מקומם על בימת ה"פסטיבל השנה.

שתי היצירות הראשונות בתכנית, "איוב" של דאלאפיטורה וה"איש והקונצרט" מ"ס" 4 לפסנתר וליווי אלקטרוני. מאת יוסף טל וכתובה בשיטה שנים-עשר הש"י. גם, ויצירתו של טל היא אף סריאלית. האתגר שהן מעמידות לי איוני של הצופה הוא רב מאוד. צלילי בן-יהיים בסיום הקונצרט, המחזירים את הקהל עשרות שנים אחורנית, אל דבויים ואל פוציני (ובמלד'תמה גם אל לברן). יכולים היו להיות צרי לאזניים שסועות. אילו היו אזניים אלה דורשים רק צרף, ולא מוסיקה בעלה ערן.

בין מיפיע הפסטיבל עד כה, היה מופע זה צריך להיות בעל הוויקרה הגדולה ביותר. אך הוא היה הגרוע שבכולם. יזמרתו ה"הסרה-העם שבמרכזיו, עמדו ב"סתירה מוחלטת לאופי המנוון ו"המייצג של הפסטיבל בכללותו.

מאז התפרע הקהל בפאריס של שנת 1911 נגד יצירתו של סטראב ווינסקי "פולחן האביב" חושש כל קהל שקרא על מוסיקה להשמיע את קולו נגד יצירה חדשה, גם בשעה שמוסיקה לרמות אלה, אינו אפשר להיות בטוח... איש אינו רוצה להיכנס — אף בחלק מן ה"עדר" — לספרי גילדות המוסיקה. בהקיד הרומה לזה שמיילא רבים מכני דורו של בטהובן, היום כולנו רהבי אופקים.

כאשר ניסו כמה אנשים — ר' חייתי עד שמינה לכן — להשמיע קריאות בזו חלושות נגד יצירתו של טל, השתיקו אותם שנינים ב"גימה הסודה של אנשי תרבות ב"מגוננים של שרדיו הצביבולוויצה האחרונים, "צייקובסקי הם ר' ציב", העיל אחד המשתיקים בזל זול.

הנהלת פסטיבל המוסיקה נדרה מן הביקורת שהושמעה אשתקד בעדק נגד הצורה שבה יוצגה ה"מוסיקה הישראלית. השנה היא יוצגה כממות גדולה יותר, אך כי שיבא ויטען כי יצירותיהם של אבידום, טל ובן-יהיים שנוגזו ב"פסטיבל, יעצגות את המוסיקה ה"ישראלית. אילו קם ואמר בולו כי אין מוסיקה ישראלית, ואין מה בתנועות עצבניות וקפואות, קילה של האשה שבקע מן הרמקול ב"י נות לרעשים ההשמלתיים, חור שוב ושוב על המלים, "בשמיי ובארץ" אך אפילו ביצירה זו לא ייילו להקפיד על מבטא עברי נקי של המילים. המילה, "בשמיי" נשמעה מנוחכת מאוד בכנסט גליצאי, שעה שהיה עליה לשמש חלק מ"מוסיקה אלקטרונית". הערב לקחה אותם בתורה.

אדרבא — צייקובסקי, הוא כתב מוסיקה טובה, רעה, מקורית, שדר פה — אך מוסיקה, דבר שאין לו אומרו בכנות על יצירתו של טל. מה שבקע מעד לארבעת הרמקו"לים שנוצבו למראשותי הבמה ב"אוויר ערב היה אוסף של רעשים וייללות אלקטרוניים מבעייתים, ש"לא היה כל קשר ביניהם לבין מה שנוגז המלחין עצמו על הסנתור בתנועות עצבניות וקפואות, קילה של האשה שבקע מן הרמקול ב"י נות לרעשים ההשמלתיים, חור שוב ושוב על המלים, "בשמיי ובארץ" אך אפילו ביצירה זו לא ייילו להקפיד על מבטא עברי נקי של המילים. המילה, "בשמיי" נשמעה מנוחכת מאוד בכנסט גליצאי, שעה שהיה עליה לשמש חלק מ"מוסיקה אלקטרונית". הערב לקחה אותם בתורה.

על שתי יצירות שנכללו בתכנית המילה, "בשמיי" נשמעה מנוחכת מאוד בכנסט גליצאי, שעה שהיה עליה לשמש חלק מ"מוסיקה אלקטרונית". הערב לקחה אותם בתורה.

כוכבים ומזלות

מאת נתן יונתן

מוסיקה אלקטרונית

בתכניות הפסטיבל הישראלי השני למוסיקה ולדראמה אשר ייפתח בשבוע הבא, נכללה כמעט ברגע האחרון יצירה ישראלית אשר יש בה מוסיקה אלקטרונית. הקומפוזיטור והפסנתרן יוסף טל ישמיע את הקונצ'רטו הרביעי שלו לפסנתר. תהא זאת השמעת בכורה עולמית של היצירה. על הבמה לא תשב תזמורת. הליווי יהיה של מוסיקה אלקטרונית מושמעת מעל סרט באמצעות רמקולים.

מך טל מחבר זה שנים מוסיקה אלקטרונית. הוא השתלם בחיבור מוסיקה כזאת בגרמניה ועתה עומד לרשותו, באוניברסיטה בירושלים, מכשיר הלהנה מעולה. אחד החדידים שים בעולם. מוסיקה אלקטרונית היא אוסף צלילים וקולות המופקים

בקונצרטים הכוללים יצירות יותר אטרקטיביות לקהל הרחב.

יוסף טל

בציוד אלקטרוני. צלילים אלה מ"חברים יחד ומוקלטים אחר כך על סרט.

תמיד נתן טל לב לחיפוש צרות ביטוי חדשות ולא שם את הדגש, כפי שמנסים לעשות קומפוזיטורים ישראלים רבים למדי, ב"ישראליות" של יצירותיהם. בחיר פושי דרכי הבעה השתמש לא פעם בשילובים מוסיקאליים שאינם שגורים. למשל, שילב בקונצ'רטו השלישי לפסנתר ולתזמורת סולן יוסף - טנור.

יצירתו של טל חושמע במסגרת קונצרט שיעמוד במרכז התענינותם של המוסיקאים. מארגני הפסטיבל התחשבו בהצעתם של מוסיקאים ואמנים שונים וכללו בפסטיבל הישראלי יצירות על נושאים תנ"כיים. בקונצרט זה תנגן התזמורת הפילהרמונית הישראלית. בנצוחו של גארי ברתיני. את "חור נו של נביא" מאת פאול בך-חיים ואת "איוב" של לואיג'י דאלה פיקלה. בקונצרט ישתתפו מקהלת "רינת" והמקהלה הקאמרית של חיפה וכן הזמרים רפאל אריה (מאיטליה), מכס ליכטג (משווייץ) ושניים מ"טובי הזמרים הישראליים - רמה סמסונוב ומרדכי בן שחר.

אני מבין שהקהל הרחב אינו נוטה לרכוש את כל הכרטיסים לקונצרט זה. ההיפך מזה הוא ה"נכון" ושוב נשאלת השאלה שאינה חדשה: האמנם היה זה נכון לרכוש שלוש יצירות בנות-זמננו, אשר שתיים מהן נכתבו בידי קומפוזיטורים ישראלים, בקונצרט אחד? דומה כי היה נכון ומוצדק ל"המ"חיק" את השמעתו על ידי שילובן

"הארץ" 26/8/62

זמש בפסטיבל

קונצרט התזמורת הפילהרמונית

(תל-אביב, היכל התרבות)

לואיג'י דלסיקולה: "איוב".

יוסף טל: קונצרט מס' 4, ל-

פסנתר וליווי אלקטרוני ב-

ביצוע של המלחין.

פאול בך-חיים: חזונו של

נביא.

המנצח: גרי ברתיני.

אולי היה זה נועז במקצת לערוך

במסגרת הפסטיבל תכנית שכולה

מוסיקה בת-זמננו. אוננו של הקהל ה-

ישראלי אינה רגילה עדיין לנימה

המוסיקלית החדשה ולכן רצוי לג-

הוב זהירות לגבי ממדי יכולתו לקי

לוט את הצליל החדש.

יצירה מעניינת ביותר היא הקונ-

צרטו לפסנתר ולליווי אלקטרוני

מאת יוסף טל. מוסיקה סריאלית

ואלקטרונית בידי מוסיקאי וקומפוזי-

טור כיוסף טל אינה סתם הפגנה

אבאנגרדיסטית אלא קודם כל -

מוסיקה. אכן דמיון צלילי עשיר

ביותר גובע מקונצרטו זה. מבנה

שקוף (לאוזן) מקצבים מדרבנים

והרגשת מתח גבוה בהבעה הם

תכונותיו. נגינתו בפסנתר מעולה

ומעניינת.

סיום הפסטיבל הישראלי - קונצרטים של הכנס מזרח ומערב

השבוע האחרון של הפסטיבל הישראלי השלישי היה גם השבוע של הכנס הבינלאומי "מזרח ומערב במוסיקה" שהתקיים בירושלים. מספר ההרצאות היה גדול, ביצברית, באנגליה ובצרפתית דיברו מוסיקו-לוגים, קומפוזיטורים ומבקרים מכל פנות תבל, גם גאנה, אירן, יאפן, ויטנאם, ניגריה

— אלה רק כמה מבין המדינות ששלחו נציגים לכנס, ומי שהתגבר על כל ההרצאות בבנין קפלן באוניברסיטה העברית אשר בו החום היה כמעט בלתי נסבל ומלאי בקבוקי המיץ בשביל שלחן הנשיאות חודש מדי פעם לפעם, יכול להשתתף בערב בקונצרטים של מוסיקה בת זמננו.

"מזרח ומערב במוסיקה"

הקונצרט השני היה כמעט ב-100% על טהרת ההונגרית אם נוסף את יוסף טל כאורח כבוד לאומה ההונגרית. אחרי ה"מחולות הרומניים" של בלה בארטוק (המנצח איתן לוסטיג) יצאה התזמורת מהאולם, הבמה נשארה ריקה פרט לפסנתר ורמקול וכעת ניגש יוסף טל והתחיל לנגן כבצוע בכורה עולמי (אם אין אני טועה) של הקונצרטו לפסנתר מס. 4 פרי עטו. מן הרמקול יצא כל מיני רעש משונה, כבי של ילדים, גשם וסערה, שטיפת פה באמבטיה וכד' מה שידוע כ"לוי אלקטרוני". לשוא מנסה הפסנתר ל' התגבר על הרעש ברמקול, כמוכן ללא הצ' לחה, כי הרעש מתגבר יותר ויותר: ו' הגנתו עצמית של הפסנתר האומלל נחלשת. לפעמים התפלאתי כי המחבר הסולן אינו נפגע בחרשות. מה היה לו היה כותב את יצירתו לפסנתר ותזמורת מסורתית? אנו מכירים את טל כקומפוזיטור רציני ומכובד, למה הוא צריך את המשחק המצחיק עם רעש 'הנהיגם? אם יתקדמו בכוחן זה, אני מציע לנתר גם על הפסנתר ולבנות על הבמה רמקול שני שיענה לרעש מספר אחד ואז אין צורך להטריד את הקומפוזיטור ב' תור סולן. לא מר טל, נסיונות סיויקליים מהמעבדה אינם שייכים למוסיקה, לא במזרח ולא במערב.

אחרי ההפסקה חזרנו למוסיקה האופרה בת מערכה אחת של זולטן קודאי "הסטויה" אינה אלא מהרזות שירים ומחולות מטרנא-סילכניה. אבל עושר המנינות ואמנות התז' מור משיגים המיד דושם נעים. העלילה של האופרה הקטנה עם רקע כפרי אינה חשובה כלל וכלל, אבל 21 הקטעים, ברובם מוסיקה ווקלית, אריות, דואטים, קטעי מקהלה מגלים שוני רב במוסיקה עממית פולקלוריסטית — שתענוג להקשיב למנגינות פשוטות ללא אמביציה "מודרניסטית" אבל מלאה השראה אמיתית.

בין הסולנים הצטיינו הגבדות באופן מיו-חד: זלטה נליק בתפקיד בעלת-הבית ו' פרידל טלר, סופרנו בתפקיד בחורה מן ה' כבר שרו שתיהן מאד יפה ולקולותיהן הצ' טרפה זמרת צעירה חדשה בשם אילנה ברקמן (סולנית גם בקונצרט תזמורת ה' גדניע) עם קול נעים של מצור-סופרן. השי' תתפר גם הבאריטון רפאל אדגר, הסנור שמעיה אשכנזי, והבאס יהושע זוהר. המנצח היה כהצלחה רבה איתן לוסטיג.

קונצרטים בכנס "מזרח ומערב במוסיקה"

ירושלים: באולם ימק"א;
4/8 בעת ברנד: בית סירני

בקונצרט הראשון לכבוד הכנס, בו ניגנה התזמורת הסימפונית של "קול ישראל", נשמעו יצירות בנות זמננו, שהיו שונות במשקלן, הסואיטה, הנאהבים הנפלאים" ל- אנדראז' ז'ליבא עובדה לתזמורת סימפונית מן- המוסיקה שהמלחין חיבר להצגת ה"קומאדי-פראנסואז". היצירה מדגימה יכולת מקצועית מוחלטת ושליטה בכל סודות החיבור המוסיקלי. צורת שקופות רבות יחסית יש בסואיטה היפה, אך אין המוסיקה הזאת מייצגת די צורך כה את שער קומתו של ז'ליבא, שהוא אחד מהמלחינים הגדולים הדי יום בצרפת.

"ברכות" של רומן האובנשטוק רמתי לקול (בביצוע היפה של רחל סקלו) היא מוסיקה של אוונגרדי גדול. זו מוסיקה ארתוטית רבת רושם במצולל ובהבעה. היצירה הזאת להשמיע יותר יצירות של מלחין מחונן זה בהכנות שלני.

המוסיקה הישראלית החדשה ירצה על ידי נגינת בכורה של ה"קונצרט מס' 3 לויולה ותזמורת מאת עדן פרטוש ובביצועו בניצוחו של צרעד המלחין צעד נוסף בביצוע סגנונו המוסיקלי, בסיומן המוסיקה החדשה, היצירה דורשת רבות מהנגנים ואף מהאזן; מבני ימים רחוקים מסובכים ביותר מתבררים עם הליכות מלודיות הרמזות ניות גזעיות במערכת סיראלית מדחויבת, הרושם הוא דרמטי והתדרמור של ה"סימפוניה קונצ'רטנטה" זאת מרטיף לאפקט הפסיכולוגי. נגרי נגרי של פרטוש היתה יפה ביותר. נגרי ברתיני שניצח על שלוש היצירות הנזכרות הוכיח שוב את רמתו הגבוהה הן כפרוש המוסיקרת הקשות האלה הן בניצוחו הטבוח עליהן.

היצירה, למנצח על הנגינות" לפ. בן חיים הפגינה את הסגנון המירוד של המלחין השמרני; אין כאן בעיות של הומן, הכל שלל ונחמד. "מוסיקה לפסנתר ממותקן וכלי-מיתרים" מאת המלחין היפני טושירו מיוזומי, היא יצירה חדישה בה מנסה המלחין להעביר את צלילי ה"קומו", כלי-נגינה יפני, על הפסנתר. המוסיקה עדינה ויפה, אך עדיין יותר דאקורטיבית מאשר אקספרסאטיבית. פ. פלג כסוליסט היה מצויין.

"ואריאציות לתזמורת" היא הנרסח המעובד מיצירה לפסנתר של לוריאבי דאלאפיקולה. לפנינו רבי-אמן של החיבור המוסיקלי החדיש שה"פה הגזעית הדרדאקאפונית אינה מונעת ממלחין גדול זה הבעה מרסיקלית, אף איטלקית. מצולל, צררה והגיון בפיתוחה, הם סימני-ההכר של יצירה מופתית זאת. המנצח מנדי רדון ניצח על שלוש היצירות האחרונות במוסיקליות גלויה.

בקונצרט הסימפוני השני של הדיכנס שמענו כ.מוסיקה אוורית"את" נית" את "הריקודים הרומניים" מדאת בלה ברטוק, עם כל אהבתי ליצירה זאת, הייתי מעדיף בהודמניצוח זאת את ה"מוסיקה הצ'לסטת" וכלי-מיתר" של ברטוק, על ה"קונצרט מס' 4 לפסנתר" בליווי אלקטרני של י. של דיברנו כבר לאחר נגינת הבכורה של היצירה אשתקד. הפעם "התרכנו" יותר בביצוע, בנגינתו הנפלאה של יוסף טל.

האופרה, המטויה הסקלית" בנרסח קונצרטי מאת זולטן קודאי הרשה בעברית יפה (א. דרור), זאת היא מוסיקה "פולקלורית" שאן גבוהה ממנה, הכל מעיד כאן על רבי-אמן ממדרגה גבוהה ביותר, דמות היסטורית בתולדות המוסיקה המערבית, על אף הצליל ה"אזורי" מנשבת רוח הומנית כלל-אנושית מהמוסיקה המקסימה הזאת. הביצוע של זלטה גליק, אילנה ברוקמן, פרידל טלר, רפאל אדנר, שמעיה אשכנזי ויהושע זמר, השביע את רצונו של המלחין החמוד בביקורת תיז, תזמורת "קול-ישראל" עמדה יפה במבחן הקשה של יצירות קשות אלה, המקהלה של "קול-ישראל" צלצלה רעונה וערבה לאוזן. המנצח איתן לוסינג קצר הצלחה רבה בקונצרט זה.

הקונצרט השלישי של הכנס ש-נתקיים ב"בית סירני" נבעת ברנד הוקדש למוסיקה קאמית ישראלית. בתכנית שמענו את הרביעייה מס' 2 לכלי-מיתר (מטמורפוזות") מאת מ. אבידום, עליה דיברנו עת נגינת הבכורה בפסטיבל הישראלי אשתקד; שמענו את "דמויות חולפות" לכנור, ויולה, צ'לו ובס מאת אבל ארלן, יצירה שעדיין מחפשת דרך כי הבעה בטכניקה הסאריאלית; ה"אטיוד" מס' 1, לחליל סולו (אורי

טפליץ) מאת המלחין הערבי הצ'עיר הכיב תומא, אינו מייצג כדאי את המלחין המוכשר הזה; הדיצירה פשוטה מדי ודאקור יתר על המידה, ה"סויטה" להרפסיכורד, הדיל, אכוב וצ'לו מאת המלחין החירפואי רם דע'עזו מפגינה ידיעה רצינית בחיבור המוסיקלי.

ברכה צפירה, כנציגת המוסיקה העברית המזרחית, הקסימה שוב את המאזינים בשיחים שעובדו על ידי בן-חיים וקאסלטנואובר-טדסקו. לסוף נגון ה"קונצרט דא קאמרה" לכנור סולו (גיל שיבאק) ותשעה כלי-נגינה, בניצוחו של נרי ברתיני.

הביצועים בקונצרט זה: "הרבי" עיה הישראלית החדשה" (טל-יובל-שטיינגר-מנחה); טליה מנזה (קני) טרכס, אורי טפליץ, פ. פלג, א. טורנר (אבוב), ארי שוהם (חליל), פראנסואז נטר (נבל), רות מנזה (צ'מבלו), יואל תום, ב. גינסבורג, ג. שטיינר, צי כץ (כלי-הקשה).

א. א. בוסקוביץ